

Koncepcja Szkoły Sióstr Dominikanek

Wstęp

„Szczęśliwy człowiek, którego Ty wychowujesz, o Panie, i prawem Twoim nauczasz!” (Ps. 93,12). Pan Bóg cierpliwie wychowuje i naucza człowieka. Z mocą nieustannie posyła tych, którzy troskę o wychowanie człowieka przyjmują jako życiowe zadanie.

Zgromadzenie Sióstr Św. Dominika jest wspólnotą realizującą swój charyzmat poprzez pracę na polu oświaty. Tak swoją życiową misję odczytała Matka Kolumba Białecka, założycielka zgromadzenia.

W pracy podjęto tematykę szkół prowadzonych przez Siostry Dominikanki. Praca składa się z trzech rozdziałów. Pierwszy pozwoli poznać historię działalności oświatowej sióstr w latach 1861 - 1950.

Drugi rozdział przeniesie czytelnika do Dominikańskiego Centrum Edukacyjnego w Piotrkowie Trybunalskim. W pierwszej części tego rozdziału zapoznamy się z edukacyjną obecnością Mniszek Zakonu Kaznodziejskiego w tym miejscu. Natomiast w drugiej zauważymy jak to się stało, że to dzieło przejmują czynne Siostry Dominikanki oraz zobaczymy jakie są jego założenia.

Rozdział trzeci przedstawi wizję szkoły Sióstr Dominikanek w dwóch aspektach: służby Panu Bogu a w Nim konkretnemu człowiekowi w świecie, w Polsce oraz wierności duchowości Zakonu Dominikańskiego.

W pracy zamiennie będą używane nazwy wspólnoty Sióstr Dominikanek czynnych obecnych w Piotrkowie Trybunalskim dzisiaj, jako Zgromadzenie Sióstr św. Dominika i Siostry Dominikanki. Natomiast określenia Mniszki Zakonu Kontemplacyjnego i Panny Dominikanki dotyczą Sióstr Dominikanek klauzurowych obecnych w Piotrkowie Trybunalskim w XVII i XVIII wieku.

Rozdział I:

Historia szkół Zgromadzenia Sióstr św. Dominika

Kiedy św. Dominik Guzman zakładał Zakon Braci Kaznodziejów na początku XIII w., nie spodziewał się zapewne, że w przeciągu kolejnych 800 lat rozrośnie się on w ogromną rodzinę zakonną, obejmującą różne formy męskiego i żeńskiego życia konsekrowanego. Jedną z gałęzi Zakonu są żeńskie zgromadzenia zakonne, funkcjonujące jako kongregacje o wielu domach posiadających jedną przełożoną generalną. Rozwój takiego sposobu życia duchowością św. Dominika obserwujemy od XVII w. Proces ten nasilił się w Europie szczególnie w XIX w. Działalność owych wspólnot skupia się na polu oświaty (nauczanie oraz wychowanie dzieci i młodzieży), pracy charytatywnej (opieka nad biednymi i chorymi) oraz misyjnej (wspieranie

misjonarzy dominikańskich)¹. Jedną z tych wspólnot jest Zgromadzenie Sióstr Św. Dominika, założone przez matkę Kolumbę Różę Białecką w 1861 r. Powstanie Zgromadzenia Sióstr św. Dominika jest owocem wsłuchiwania się Założycielki m. Kolumby Białeckiej w głos Boga w sercu. Żyła w latach 1861-1887². Wzrastała w atmosferze tradycyjnego polskiego dworu szlacheckiego. Od wczesnego dzieciństwa odznaczała się niezwykłą pokorą i delikatnością – szczególnie rozwinęła w sobie wrażliwość na ludzką krzywdę i cierpienie.³

W roku 1857 rozpoczęła życie zakonne we Francji. W 1859 roku wróciła do Polski i rozpoczęła starania o fundację nowego zgromadzenia⁴. Matka Kolumba Róża Białecką 8 sierpnia 1861 r., założyła Zgromadzenia Sióstr św. Dominika⁵.

Pierwsze konstytucje Sióstr Dominikanek ściśle określają do kogo siostry są posłane i w jaki sposób mają pełnić posługę: „Jako nasze Zgromadzenie na wewnątrz podwójną tą jakoby cechą, wiarą i pokutą różni się od innych Zgromadzeń, tak na zewnątrz stara się życiu swoim czynnym zwalczać to podwójne zło, które za dni naszych zwłaszcza zasmuca Kościół św. t. j. niewiarę i materializm, zło tem większe, ile już do serca prostego ludu przystęp sobie toruje. Dlatego Siostry wyłącznie tej warstwie społeczeństwa naszego najniższej i najwięcej zaniedbanej poświęcić się mają. Dla wykształcenia ludu zwłaszcza wiejskiego pod względem religijnym i moralnym Siostry: zajmować się będą szkołami /.../”⁶.

Od początku istnienia Zgromadzenia siostry prowadziły pracę oświatowo – wychowawczą wśród dzieci i młodzieży. Świadectwem tego jest objęcie przez siostry szkoły parafialnej w Wielowsi zaledwie w trzy miesiące po przybyciu na miejsce. Podstawą do działalności sióstr było *Urządzenie szkoły pod Dyрекcją Wielebnych Panien Dominikanek w Wielowsi od roku 1864*⁷, zawierające program nauczania, stosowane podręczniki oraz plan dnia szkolnego. Szkoła wielowiejska stała się wzorem dla innych szkół powstających na terenie Galicji, a od 1918 r. także na pozostałych ziemiach Polski⁸. Kolejne placówki, przy których wraz z powstaniem domu filialnego rozpoczynano pracę w szkole to Bieliny, Wielkie Oczy, Rawa Ruska, Nawojowa, Ołpiny, Biała Niżna, Nozdrzec, Jodłownik, Ryglie, Mielżyn, Rychwałd,

¹ *Beatyfikacja i kanonizacja Sługi Bożej Kolumby Róży Filipiny Białeckiej, założycielki Zgromadzenia Sióstr III Zakonu Św. Dominika (1838 – 1887). Positio super vita, virtutibus et fama sanctitatis*, wersja polska, Roma 2008, s. 10.

² Tamże, s. 28.

³ Tamże, s.28.

⁴ Tamże, s. 36 – 38.

⁵ Tamże, s. 47.

⁶ *Konstytucje Sióstr Dominikanek III Zakonu*, Lwów 1888, s. 4-5.

⁷ *Urządzenie Szkoły pod Dyрекcją WW PP Dominikanek w Wielowsi od roku 1864*, ASDBN, sgn. II Dz 1415.

⁸ E. Walewander, *Rola wychowawcza Zgromadzenia Sióstr Dominikanek w społeczeństwie polskim XIX wieku*, [w:] *Będziecie dawać świadectwo. Materiały z sympozjum zorganizowanego z okazji 160 – lecia urodzin założycielki Zgromadzenia Sióstr św. Dominika w macierzystym klasztorze Tarnobrzeg – Wielowieś, 22 – 23 sierpnia 1998 r.*, Kraków 1999, s. 86.

Piekło i Chodorowa⁹. Bardzo ciekawym faktem jest kształtowanie się szkół prowadzonych przez siostry równoległe z procesem reform oświaty najpierw w autonomii galicyjskiej, następnie z tworzeniem systemu oświaty kolejno po I wojnie światowej¹⁰ i po II wojnie światowej.

Dużą rolę przywiązywano do zapewnienia dzieciom odpowiednich warunków. Budynki szkół w momencie obejmowania ich przez siostry były często w tragicznym stanie. Podejmowano wtedy remont szkoły lub przenoszono ją w inne miejsce¹¹. Wobec braku odpowiedniej liczby pomieszczeń dominikanki udostępniały sale na terenie klasztoru¹². O tym ile siostry były w stanie poświęcić dla dobra dzieci świadczy fakt, że w Rawie Ruskiej, wobec braku możliwości rozbudowy szkoły przyklasztrojonej ze względu na słabe fundamenty, zdecydowano się na rozburzenie wzniesionego 15 lat wcześniej klasztoru. Pozostawiono z niego tylko kaplicę. Pozostałą część zastąpiono nową, kładąc pod nią fundamenty na tyle silne, by w razie potrzeby w przyszłości można było dobudować kolejną kondygnację. W czasie prac siostry mieszkały w wynajętym domu, w bardzo trudnych warunkach. Koszty budowy w znacznej części pokrywało Zgromadzenie, przeznaczając na to część funduszy koniecznych do codziennego utrzymania sióstr. Dzięki takim działaniom nowa szkoła w Rawie Ruskiej stała się wzorcowym obiektem tego typu w okolicy¹³.

Dominikanki w swojej pracy spełniały wymagania stawiane przez władze oświatowe. Były dobrze przygotowane zawodowo – podnosiły swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju kursach i szkoleniach¹⁴. Pozwalało im to na prowadzenie szkół na wysokim poziomie, czego dowodem są liczne opinie pochwalne wystawiane przez inspektorów szkolnych, a także wypowiedzi rodziców na temat zmian, jakie zaobserwowali w zachowaniu dzieci po ich kontaktach z siostrami.¹⁵

Szkoły dominikanek działały w podobnym duchu – analogie widać w sposobie prowadzenia dokumentacji szkolnej, w rozłożeniu akcentów wychowawczych w procesie nauczania. Różniły się natomiast stopniem organizacji.¹⁶

Po odzyskaniu niepodległości nastąpił także dynamiczny rozwój szkół prowadzonych przez siostry. Dominikańskie nauczycielki wprowadzały nowe metody nauczania, nieustannie

⁹ S. Steinig, *Cóż Ci oddam Panie? Rzecz o Matce Marii Kolumbie Białeckiej, fundatorce kontemplatywno*

–
czynnych Sióstr Dominikanek w Polsce, Calgary 1977, s. 437 – 442.

¹⁰ E. Juśko, *Wpływ szkolnictwa ludowego autonomicznej Galicji na kształt polskiej szkoły powszechnej w latach 1918-1922*, Lublin 2006, s. 32 n.

¹¹ *Kronika szkoły ludowej w Nozdrzcu*, AGSDK, brak sygnatury, s. 37.

¹² *Kronika szkolna w Białej Niżnej*, kserokopia w ASDBN, brak sygnatury, s. 5.

¹³ Kwiecień – sierpień 1908 r., *Kronika klasztoru ss. Dominikanek w Rawie Ruskiej*, AGSDK, brak sygnatury.

¹⁴ *Beatyfikacja i kanonizacja...*, s. 152.

¹⁵ E. Walewander, *Rola wychowawcza Zgromadzenia Sióstr Dominikanek...*, s. 84.

¹⁶ E. Juśko, *Wpływ szkolnictwa ludowego...*, s. 33.

podnosiły też swoje kwalifikacje. Świadczą o tym sprawozdania ze szkolnych konferencji nauczycielskich oraz dokumenty przechowywane w teczkach personalnych sióstr.

Warunki pracy uległy znacznemu pogorszeniu po II wojnie światowej. Szkoły były bardzo zniszczone. Trudności w pogodzeniu wartości chrześcijańskich z nową ideologią państwa rozwiązała władza ludowa, przenosząc siostry nauczycielki w stan spoczynku¹⁷.

Zestawienie szkół prowadzonych przez dominikanki przedstawia tabela:

Miejscowość	Lata funkcjonowania szkoły
Biała Niżna	1895 – 1950
Bieliny	1869 – 1945
Chodorowa	1945 – 1950
Jodłownik	1904 – 1950
Mielżyn	1904 – 1955
Nawojowa	1888 – 1950
Nozdrzec	1903 – 1939
Ołpiny	1893 – 1928
Piekło k. Gdańska	1937 – 1939
Rawa Ruska	1886 – 1939
Rychwałd	1933 – 1945
Wielowieś	1861 – 1948
Wielkie Oczy	1872 – 1883

Tabela 1. Szkoły prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr św. Dominika¹⁸

Okolo 1950 r. zakończył się w historii Zgromadzenia etap prowadzenia przez siostry szkół dla dzieci i młodzieży.

Rozdział II:

Dominikańskie Centrum Edukacyjne w Piotrkowie Trybunalskim

Wychowanie w wartościach chrześcijańskich jest dziś niezwykle ważne. Globalizacja, relatywizm moralny, zacieranie granicy dobra ze złem sprawia, że młody człowiek czuje się zagubiony.

Mniszki Zakonu Kaznodziejskiego i ich praca edukacyjna w Piotrkowie Trybunalskim

Historia klasztoru Panien Dominikanek w Piotrkowie Trybunalskim sięga XVII wieku. Kobieta wielkiego serca, Katarzyna z Rokszyckich Warszzycka, wdowa po Andrzeju Warszzyckim,

¹⁷ *Kronika Klasztoru Sióstr Dominikanek w Jodłowniku*, Lipiec 1950 r., ADJ, brak sygnatury

¹⁸ S. Steinig, *Cóż Ci oddam Panie?...*, s.437.

podkomorzym sieradzkim kupiła plac, aby wybudować klasztor dla sióstr zakonnych. Zwróciła się z prośbą do ówczesnego prowincjała dominikanów o przysłanie sióstr „pobożnością zalecanych i sposobnych do rozwinięcia jej zamiarów”¹⁹. W odpowiedzi na tę prośbę w 1626 r. Ojciec prowincjał przysłał do Piotrkowa siedem sióstr z klasztoru w Sochaczewie. Siostry mieszkały kolejno w drewnianym domu, a po jego spłonięciu w murowanym. Około 1640 r. wybudowany został kościół i klasztor.²⁰ Dzieje Sióstr Dominikanek – Mniszek Zakonu Kaznodziejskiego, są burzliwe podobnie jak losy Piotrkowa Trybunalskiego i całej Polski. Wojny, zaraza, rozbiory, kolejny pożar w 1786 r, ale też złote czasy szlacheckiej Polski były przeżywane przez piotrkowski konwent Panien Dominikanek.²¹

Pod zaborem pruskim pod koniec XVIII w. represje dotknęły także piotrkowskie dominikanki. Po drugim rozbiore Polski w 1794 roku rząd pruski zamknął nowicjat czyli zabronił przyjmowania kandydatek do życia zakonnego, co było równoznaczne ze skazaniem mniszek na wymarcie. Następnie zabrano majątek klasztorny, w klasztorze osiedlono wojska pruskie oraz zlikwidowano szkołę. W czasie wojen napoleońskich przez Piotrków przeszły wojska cesarza w pochodzie na Rosję. Było to bardzo uciążliwe dla ludności, także dla dominikanek. W 1807 roku Piotrków znalazł się w granicach utworzonego przez Napoleona Księstwa Warszawskiego. Doczekały tego faktu tylko cztery siostry z piotrkowskiego konwentu. W 1812 roku siostry mogły przyjmować kandydatki i otworzyć nowicjat. Wiek XIX był czasem odbudowy zniszczonego klasztoru i powrotu do działalności edukacyjnej.

Powstania styczniowe i listopadowe zmieniły na zawsze bieg historii piotrkowskiego klasztoru. Dekret carski zlikwidował na terenie Królestwa Kongresowego wszelkiego typu szkoły klasztorne. Następnie w 1864 roku wydano edykt kasacyjny nakazujący zamknięcie nowicjatów. Liczba sióstr została ograniczona do czternastu. W jednym klasztorze gromadzono siostry różnych wspólnot. Dobra mniszek konfiskowano. Mniszki – Panny Dominikanki - ostatecznie musiały opuścić Piotrków Trybunalski w 1869 roku. Liczący siedemnaście dominikanek konwent przeniósł się do pobernardyńskiego klasztoru w Świętej Annie koło Przyrowa, gdzie istnieje i służy Kościołowi do dziś²².

Mniszki zakonu Dominikańskiego od początku swego istnienia w Piotrkowie Trybunalskim zajmowały się edukacją dziewcząt. „Szkoła dla dziewcząt była w klasztorze tym od dawna, i niezawodnie od samego prawie osiedlenia się Dominikanek. W całej Polsce istniał ten zwyczaj. W klasztorach nawet stałej szkoły nie utrzymujących, uczyła się zawsze jakaś liczba

¹⁹ „Klasztor Panien Dominikanek w Piotrkowie” – z Kroniki klasztornej opisał Ks. Stanisław Chodyński – Włocławek, Księgarnia Powszechna 1914

²⁰ P. Stefaniak, „Dzieje klasztoru mniszek dominikańskich w Piotrkowie Trybunalskim”, Wydawnictwo Biblioteki Piotrków 800 nr 9, str. 41-52.

²¹ Tamże, str.53-91

²² Tamże str. 205

dzieci, choćby tylko czytać i pisać. Nikt im tego nie bronił, wszyscy za zasługę mieli²³. Uczyły się tutaj dziewczęta z ziemiańskich i szlacheckich rodów całej okolicy. Organizacja nauki była dla sióstr niemałym trudem. W czasie budowania klasztoru uruchomienie szkoły dla panien szlachetnie urodzonych umacniało więź klasztoru ze społeczeństwem. W pożarze w 1786 r. ucierpiał budynek szkolny. Tymczasowo część mniszek zamieszkało u krewnych i tam uczyły dziewczęta. Siostry pozostające w klasztorze brały uczennice do swoich cel. Zwyczaj prowadzenia lekcji w celach sióstr utrzymywał się jeszcze po odbudowie klasztoru, czego zakazał wizytujący siostry prowincjał dominikanów. Zalecił, by nauczanie odbywało się w wyznaczonych do tego salach. Kiedy przełożona klasztoru otrzymała dość znaczną ofiarę, którą mogła przeznaczyć na ten cel, zbudowała w 1788 r. osobny budynek z przeznaczeniem na internat (pensję) dla dziewcząt. Natomiast szkoła miała miejsce na piętrze obok kościoła. „W szkole tej uczono pierwotnie religii, czytania i pisania; następnie nauki rozwijano.”²⁴ Szkoła Sióstr była jedyną placówką edukacyjną, dla dziewcząt w Piotrkowie Trybunalskim do 1794 roku. Większość społeczeństwa nie była przekonana o potrzebie kształcenia kobiet. Nauczanie dziewcząt przez siostry i wprowadzanie panien za klauzurę było sprzeczne z zasadami życia zakonnego. Konstytucje dominikanek pozwalały na utrzymywanie szkół, pod warunkiem, że w danym klasztorze był taki zwyczaj. „U dominikanek piotrkowskich było przyjęte, iż do szkoły mieszczącej się za klauzurą wchodziły wychowanki i pozostawały w klauzurze do końca edukacji.”²⁵ Istniał też specjalny urząd – prefekty dziewcząt – czyli mniszki zajmującej się opieką i nadzorowaniem uczennic szkoły, szczególnie tych, które mieszkały w klasztorze na pensji. Siostry były także nauczycielkami robótek ręcznych, dobrych manier, muzyki i śpiewu. Mniszki dominikańskie już w XIV wieku należały do wykształconych, reprezentowały wysoki poziom intelektualny, miały bogate zbiory biblioteczne, a klasztory stawały się swoistymi centrami edukacji. Dla pełniejszego jednak nauczania nauczycielami byli także pijarzy i osoby świeckie.

Do szkoły i internatu były przyjmowane dziewczęta w wieku od 7 do 25 lat. Chociaż pochodziły ze szlacheckich rodów obowiązywało je skromne ubranie, nie mogły także mieć służących.²⁶

Rozwojowi szkoły sprzyjali bracia dominikanie, którzy pozwolili na wprowadzanie za klauzurę na teren szkoły zarówno nauczycieli duchownych jak świeckich.²⁷ O wysokiej randze tej szkoły może świadczyć nazwanie jej „Szkolą Wyższą Żeńską, utrzymywaną przez Zgromadzenie Panien Dominikanek”.²⁸ Warto zauważyć opinię o roli Panien Dominikanek dla

²³ „Klasztor Panien Dominikanek” – (dz. cyt) str. 81

²⁴ Tamże, str.83

²⁵ Piotr Stefaniak, dz. cyt. str. 125

²⁶ Z. Bartczak, „II Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej Curie w Piotrkowie Trybunalskim 1856-2006, Piotrków Trybunalski 2010 - str. 16-17

²⁷ P. Stefaniak, dz. cyt. str. 184

²⁸ Zenon Bartczak „Szkolnictwo w okresie zaborów”, rozdz. XVIII, str. 327 w: „ Dzieje Piotrkowa Trybunalskiego” pod red. Bohdana Baranowskiego,

miasta Piotrkowa Trybunalskiego Księdza Tadeusza Pecolta: „Przybycie sióstr Dominikanek do Piotrkowa miało dla rozwoju życia religijnego i kulturalnego miasta niemałe znaczenie. Nie było tu bowiem ani jednego zakładu naukowego dla dziewcząt; nie było tu również zgromadzenia zakonnego żeńskiego, które by życiem swym pobożnym i modlitwami wyrównało zaniedbania religijne Piotrkowa.”²⁹

Wielkie znaczenie w dziele edukacji miał przyklasztorny kościół pod wezwaniem Matki Bożej Śnieżnej. Był miejscem gdzie dziewczęta rozwijające intelekt poprzez edukację mogły kontemplować Boga i przekazywaną w szkole sióstr wiedzę, aby ją następnie przekazywać i wcielać w życie w myśl dewizy dominikańskiej: *Contemplata aliis tradere* (przekazywać owoce kontemplacji).

Dzieło edukacyjne Zgromadzenia Sióstr św. Dominika w Piotrkowie Trybunalskim

Po prawie 150 latach nieobecności Mniszek Zakonu Kaznodziejskiego w Piotrkowie Trybunalskim pojawia się wspólnota Sióstr Dominikanek czynnych. Ta sama rodzina zakonna, ten sam charyzmat, ta sama duchowość dominikańska. Jak to możliwe?

Pan Bóg posłał do Piotrkowa Trybunalskiego Księdza Dra Ireneusza Bochyńskiego, kapłana o wielkim sercu, niezwykłym intelekcie i umiłowaniu człowieka niezależnie od narodu, kultury i wyznania. To z Jego inicjatywy został wyremontowany klasztor opuszczony przez Panny Dominikanki. I to w Jego sercu powstała myśl sprowadzenia do tego klasztoru sióstr i to w habicie poprzedniczek o dominikańskiej duchowości. Staraniem Księdza Ireneusza przygotowane zostało miejsce pracy sióstr, pracy w ich charyzmacie jakim jest edukacja. Z niezwykłą determinacją Ksiądz Ireneusz doprowadził do utworzenia Domu Zakonnego Zgromadzenia Sióstr św. Dominika w dniu 1 września 2013 roku i rozpoczęcia dzieła jakim jest Dominikańskie Centrum Edukacyjne.

Centrum jest miejscem gdzie uczą się młodzi ludzie i pracują osoby służące dziełu edukacji.

To także miejsce formacji rodziców i sympatyków dzieła. Nie wszyscy odnajdują się z grupie chrześcijan. Dlatego Dominikańskie Centrum Edukacyjne ma stawać się tym miejscem, z którego będzie płynąć do nich chrześcijańskie orędzie, w duchu wolności i poszanowania tożsamości każdego z nich. Ważnym aspektem w działaniu Centrum jest właściwe przygotowanie wychowawców i nauczycieli, których dzieło ma być dokonywane w duchu miłości i wielkiej cierpliwości.

Z uwagi na wielokulturowość współczesnego świata w Centrum położono nacisk na odwagę w głoszeniu prawdy Ewangelii. Chodzi o to, aby obojętność na Osobę Pana Boga, niechęć

²⁹ Pecolt T., "Szkic historyczny kościoła Panien dominikanek w Piotrkowie Trybunalskim", maszynopis str. 2, księgozbiór AP w Piotrkowie Trybunalskim, nr inwent.207, Piotrków Trybunalski 1954.

do Kościoła katolickiego i głoszonych przez niego wartości nie izolowała ani nie zamykała. Wydaje się być ważnym promowanie prawdziwej tradycji katolickiej, aby umożliwić docenianie wszystkiego co jest dobre, prawdziwe i piękne.

Jezus Chrystus, źródło wszelkiej prawdy, powinien stawać się dla społeczności Dominikańskiego Centrum Edukacyjnego wszystkim. Celem działania jest oświecanie umysłów i inspirowanie serc znajomością i umiłowaniem Prawdy. To droga wierności Chrystusowi, czci dla Najświętszego Sakramentu i oddania Matce Bożej. Z poszanowaniem świętości ludzkiego życia i godności osoby ludzkiej.

Równocześnie ważnym jest zapewnianie uczniom solidnej edukacji, tak by bazując na naukowych podstawach i rozwoju własnych talentów, mogli w wolności dokonać wyboru i odpowiedzieć na swoje życiowe powołanie otrzymane od Boga.

Zadaniem Szkoły jest także wspieranie życia rodzinnego przez oferowanie pomocy, przewodnictwa i edukacji rodziców w zakresie ich roli jako pierwszych wychowawców i nauczycieli swoich dzieci.

Na Patronkę Dominikańskiego Centrum Edukacyjnego została wybrana dominikanka ze wspólnoty Zgromadzenia Sióstr św. Dominika, Bł. Siostra Julia Rodzińska. Żyła w latach 1899-1945. Była nauczycielką i wychowawczynią. Całe życie wspierała sieroty i wszystkich potrzebujących pomocy. W czasie drugiej wojny światowej została uwięziona w obozie koncentracyjnym Stutthof, gdzie oddała życie służąc umierającym na tyfus. Wzorem tej świętej dominikanki zarówno pracownicy placówki jak i wychowankowie będą dążyli do takiej dojrzałości ludzkiej i religijnej, by otwarci na łaskę Bożą i świadomie kierując swoim życiem, byli zdolni do dawania świadectwa Prawdzie.

W Dominikańskim Centrum Edukacyjnym zaplanowano objęcie wychowaniem i nauczaniem dzieci w Przedszkolu, Szkole Podstawowej, Gimnazjum i Liceum. Wszystko w systemie dwujęzycznym uwieńczone maturą międzynarodową.

Rozdział III:

Szkoła Sióstr Dominikanek wychowaniem dla przyszłości

Najważniejszą inwestycją człowieka jest wychowanie dzieci i młodzieży. Dobrze wiedziała o tym Założycielka Dominikanek posyłając siostry do najbardziej potrzebujących i zlecając posługę oświaty dzieci i młodzieży.

Podjmując misję matki Kolumby, celem Dominikańskiego Centrum Edukacyjnego jest, by uformować i wykształcić przyszłych odpowiedzialnych i mądrych członków wspólnoty rodzinnej, pracowitych i aktywnych obywateli, oddanych patriotów oraz wiernych członków wspólnoty Kościoła.

Wychowanie w duchu wartości chrześcijańskich

Pierwszym i zasadniczym nauczycielem wiary jest rodzina. Szkoła ma przede wszystkim pomagać rodzinom w kształceniu ich dzieci zgodnie z prawdami wiary katolickiej.

Najlepiej uczymy się przez przykład. Dlatego postawa nauczycieli i pracowników szkoły jest na pierwszym miejscu przedmiotem dostarczania znakomitego świadectwa życia opartego na moralności chrześcijańskiej i codziennym przeżywaniu Nauki Kościoła w miłosierdziu i prawdzie.

Talenty i dary każdego ucznia są wydobywane i rozwijane w odniesieniu do jego zdolności poznawczych, tak by mógł wypełnić obowiązek życia w łasce Bożej oraz dążyć do świętości. Uczniowie są wdrażani by wykorzystywać swoje talenty dla chwały Bożej, dla ich własnego duchowego i doczesnego dobra, a także dla dobra innych.

Aby wychowywać dla Boga wydaje się ważnym centralne miejsce kaplicy z obrazem Matki Bożej Śnieżnej, co pokazuje centralne miejsce wiary w życiu oraz możliwość praktykowania wiary w szkole przez codzienną modlitwę, niedzielną Eucharystię, możliwość przystępowania do Sakramentu Pokuty oraz adoracji Najświętszego Sakramentu.

Kolejnym narzędziem promowania wartości chrześcijańskich w Dominikańskim Centrum Edukacyjnym jest świętowanie tradycji i kultury katolickiej w czasie roku szkolnego w sposób, który ma na celu promocję naszej wiary i jest dla uczniów okazją do zabawy. Jako przykład można podać festiwal Wszystkich Świętych, uroczystości bożonarodzeniowe i paschalne oraz możliwość przynależenia do katolickich grup zainteresowań.

Unikalną stroną nauczania z katolickiego punktu widzenia w szkole Dominikanek jest nacisk kładziony na godność i świętość osoby ludzkiej. Odbieranie świata przez uczniów i jego wymiar polityczny, kulturalny i religijny kształtowany przez nauczanie wiary katolickiej i naukę społeczną Kościoła. Przez wyostrzenie umiejętności analizy w zakresie identyfikowania, definiowania i rozwiązywania problemów społecznych uczniowie zdobędą katolicki sposób patrzenia, który skłoni ich do rozpoznania i przyjęcia siebie jako odpowiedzialnego członka globalnego społeczeństwa. Program nauczania ma na celu wykształcenie w uczniach prawidłowego odbioru świata i jego politycznej, kulturalnej i religijnej dynamiki.

Wychowanie w duchu dominikańskim

Działalność apostołska Zgromadzenia Sióstr Św. Dominika była od samego początku mocno zakorzeniona w duchowości dominikańskiej. Apostolstwo było przykładem odczytania dominikańskiego wezwania do głoszenia Słowa Bożego zgodnie z potrzebami, jakie pierwsze siostry zastały w miejscu fundacji – w galicyjskiej wiosce Wielowśi. Wpisanie się w działania podejmowane przez Kościół galicyjski w tym czasie, w tym głównie w organizowane w ramach działalności powstających zgromadzeń żeńskich szkolnictwo ludowe, było nie tyle przejawem uczestnictwa w powszechnym zrywie odrodzenia religijnego i narodowego na ziemiach polskich,

co raczej dowodem dużej dojrzałości i otwartości założycielki na aktualne problemy napotykanymi przez nią ludzi.

Z szerokiego wachlarza form działalności w duchu świętego Dominika wybrała te, które były w tym czasie najlepszym środkiem dla głoszenia Słowa Bożego.

Dowodem realizmu działań matki Kolumby i jej następczyń jest fakt, że prowadzone przez Zgromadzenie szkoły, starały się dostosować organizacyjnie do wymogów stawianych przez kolejne zmiany w ustawodawstwie państwowym. Starania o rozwój organizacyjny były tylko narzędziem do osiągnięcia celu jaki wyznaczyła matka Kolumba – do rozwinięcia w podopiecznych jak najpełniejszego człowieczeństwa.

Praca oświatowa sióstr dominikanek odpowiada duchowi wiary, jakim powinny się odznaczać. Prowadzące je Dominikanki powinny wykazać się wiarą w to, że ich wysiłek przyniesie efekty w postaci „wykształcenia rozumu, uszlachetnienia serca i utwierdzenia woli w dobrym”³⁰ wśród tych, którym służą.

Misja szkoły oparta jest na wartościach ewangelicznych i dominikańskim charyzmacie. Jest ona punktem odniesienia do całokształtu działań placówki. Wszystkie elementy szkolnego programu są wezwaniem do Głoszenia Prawdy słowem i czynem.

Wsparciem wszystkich zasad funkcjonowania Dominikańskiego Centrum Edukacyjnego stają się cztery filary dominikańskiego życia. Po pierwsze solidne studium. Nauka jest dynamiczna i wymagająca z naciskiem na badanie i analizę. Drugim elementem jest modlitwa i kontemplacja. Kolejną podstawą jest zdrowa wspólnota. Czwartym, lecz tak samo ważnym, jest Świadeństwo Życia, które staje się głoszeniem Prawdy i Dobra.

Szkolny program nauczania jest zaprojektowany tak, by wyraźnie odzwierciedlić założenia misji. Pismo święte jest włączone w program nauczania katechezy (teologii) na każdym etapie edukacji.

Podsumowanie

„Takie będą Rzeczypospolite jakie ich młodzieży chowanie”. Minęło cztery wieki od czasu jak Kanclerz Jan Sariusz Zamoyski zapisał te słowa w akcie fundacyjnym Akademii Zamojskiej. Nie sposób nie zauważyć ich aktualności.

Powrót Sióstr Dominikanek do Piotrkowa Trybunalskiego jest niezwykle ważnym wydarzeniem dla tego miejsca. Wspólnota Sióstr jest miejscem szczególnego kontaktu z Panem Bogiem oraz centrum duchowości dominikańskiej. Obecność Sióstr jest błogosławieństwem dla miasta i regionu.

Rozpoczęte dzieło sióstr w Dominikańskim Centrum Edukacyjnym jest nowatorskie z uwagi na dwujęzyczność i wierność chrześcijańskim wartościom. Kształtuje silną wolę

³⁰ *Konstytucje Sióstr Dominikanek ...*, dz. cyt., s. 6.

wychowanka, motywuje do zachowywania wartości, kształtuje umiejętność myślenia i odkrywania własnych powodów, dla których warto się wysilać. Rozwija człowieka duchowo i intelektualnie. Pokazuje kontrast między tak i nie, złem i dobrem, bielą i czernią w zachowaniu uczniów i funkcjonowaniu całej placówki. Podjęte dzieło edukacyjne jest wierne chrześcijańskim korzeniom Europy. Jest źródłem duchowego, moralnego i intelektualnego odrodzenia człowieka.

Opr. Siostra Idalia Krystyna Szoldra OP

Tabele

Tabela 1. Szkoły prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr św. Dominika

Bibliografia

Bartczak Z., „II Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej Curie w Piotrkowie Trybunalskim 1856-2006, Piotrków Trybunalski 2010.

Bartczak Z., „Szkolnictwo w okresie zaborów”, rozdz. XVIII, str. 327 w: „Dzieje Piotrkowa Trybunalskiego” pod red. Bohdana Baranowskiego.

Beatyfikacja i kanonizacja Sługi Bożej Kolumby Róży Filipiny Białeckiej, założycielki Zgromadzenia Sióstr III Zakonu Św. Dominika (1838 – 1887). Positio super vita, virtutibus et fama sanctitatis, wersja polska, Roma 2008.

Coutumier, ASDBN, syg. IB 26; Tłumaczenie i zmiany dokonane przez m. Kolumbę znane są jako *Dyrektorium dla Nowicjatu*. Źródło to zostało opublikowane w serii wydawniczej *Pragnienia i myśli serca*: M. Kolumba Białecka, *Dyrektorium dla Nowicjatu oraz przepisy dla domów filialnych*, Kraków 2011.

Chodyński S., „Klasztor Panien Dominikanek w Piotrkowie”, Włocławek, Księgarnia Powszechna 1914.

Jan Paweł II, Posynodalna Adhortacja apostolska *Vita consecrata* (25 marca 1995 r.).

Juśko E., *Wpływ szkolnictwa ludowego autonomicznej Galicji na kształt polskiej szkoły powszechnej w latach 1918-1922*, Lublin 2006.

Konstytucje Sióstr Dominikanek III Zakonu, Lwów 1888.

Kronika szkoły ludowej w Nozdrzcu, AGSDK, brak sygnatury.

Kronika szkolna w Białej Niżnej, kserokopia w ASDBN, brak sygnatury.

Kronika klasztoru ss. Dominikanek w Rawie Ruskiej, AGSDK, brak sygnatury.

Kronika Klasztoru Sióstr Dominikanek w Jodłowniku, ADJ, brak sygnatury.

Księga protokołów, 24 marca 1948 r., kserokopia w ASDBN, brak sygnatury.

Mazur B., Bar J., *Wierna Utajonej Miłości*, Kraków 2013.

Steinig S., *Cóż Ci oddam Panie? Rzecz o Matce Marii Kolumbie Białeckiej, fundatorce kontemplatywno – czynnych Sióstr Dominikanek w Polsce*, Calgary 1977.

Stefaniak P., „Dzieje klasztoru mniszek dominikańskich w Piotrkowie Trybunalskim”, Wydawnictwo Biblioteki Piotrków 800 nr 9.

Snela B., *Charyzmat*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, t.3, red. R. Łukaszyk, L. Bieńkowski, F. Gryglewicz, Lublin 1979, s. 92.

Urządzenie Szkoły pod Dyrekcją WW PP Dominikanek w Wielowsi od roku 1864, ASDBN, sgn. II Dz 1415.

Walewander E., *Rola wychowawcza Zgromadzenia Sióstr Dominikanek w społeczeństwie polskim XIX wieku*, [w:] *Będziecie dawać świadectwo. Materiały z sympozjum zorganizowanego z okazji 160 – lecia urodzin założycielki Zgromadzenia Sióstr św. Dominika w macierzystym klasztorze Tarnobrzeg – Wielowieś, 22 – 23 sierpnia 1998 r.*, Kraków 1999.

Pecolt T., "Szkielet historyczny kościoła Panien dominikanek w Piotrkowie Trybunalskim", maszynopis, księgozbiór AP w Piotrkowie Trybunalskim, nr inw. 207, Piotrków Trybunalski 1954